

Skötselplan för naturområden

Säljan

Detaljplan för Säljan 4:1, 20:1, Sätra 40:1, 41:1, 43:1 m.fl. i Sandviken,
Sandvikens kommun, Gävleborgs län

Skötselområde 2

Skötselplan för naturmarken i Säljan

Allmänt om naturförhållandena

Området är beläget i det gamla odlingslandskapet i Säljan, Sandviken. I den flacka terrängen utgör området en övergångs/kantzonen mellan Storsjön och åkermarken norr om denna. Spåren efter äldre tiders odlarmödor är synliga bl.a. genom gamla stenmurar och odlingsrösen. Vegetationsmässigt kan området beskrivas i två huvudtyper av trädbevuxen mark. Den ena utgörs av en blandskog av björk, asp, tall och gran på frisk, delvis stembunden mark. I den andra skogstypen är förutsättningarna helt annorlunda i och med den höga markfuktigheten. Den utgörs av en alsumpskog med gradvis övergång till den friska marktypen. Hela området är bördigt och lövträdsandelen är hög. Lövskogarna i kantzonen mot sjön är av stor betydelse för bl.a. fågel – och insektsfaunan i området.

Allmänt om skötsel av naturmark

Den skötsel av naturmark man väljer beror till stor del på vilka värden som prioriteras. I tätortsnära områden brukar man prata om rekreationsvärden, naturvärden och kulturhistoriska värden. I många fall går det att kombinera dessa värden genom en och samma skötselåtgärd. I vissa områden med höga naturvärden kan å andra sidan ingen skötsel alls vara den nödvändiga åtgärden. Då området kommer att gränsa till ett nybyggt bostadsområde är naturligtvis rekreationsaspekten betydelsefull. De boende i området önskar troligen sjöutsikt och allmänt öppna förhållanden i närheten av bostadshusen. Även människor som rör sig efter promenadstråken torde uppskatta en viss utsikt mot sjön. Detta kan till viss del stå i motsatsförhållande till naturvärdena i sumpskogen och dess behov av orördhet.

Sumpskog

Det finns en mängd olika sumpskogstyper i landet men de har alla en faktor gemensamt – den höga markfuktigheten. Vattnet skapar i sig fler biologiska nischer och med det en större mångfald av arter i samma område. För de mer krävande arterna är det just fuktigheten som är det väsentliga. Den måste därför bibehållas dels genom att träd- eller buskskikt inte glesas ut för mycket och dels att hydrologin inte förändras exempelvis genom invallning eller dränering.

Många sumpskogar fungerar också som naturliga reningsverk för vattnet som passerar igenom. Denitrifikationsbakterier som lever i det grunda vattnet kan omvandla kvävet i vattnet till ofarlig kvävgas, vilket gör att sumpskogar kan kallas ”kvävefällor” i landskapet, inte minst viktiga i anslutning till sjöar och vattendrag.

Översiktskarta med delområden för skötselplanen

Skötsel- och åtgärdsförslag

Skogsområdet mellan sjön och planerat bostadsområde har tidigare delats in i 5 delområden utifrån vegetation och naturvärden. Nedan följer en annan indelning som baseras på den framtida *skötsel* och *åtgärder* som föreslås i olika delar av området. De mest skyddsvärda delarna utgörs av områden med sumpskog. Denna skyddas från bl.a. uttorkning genom att omkringliggande skogsområden i huvudsak bevaras som en skyddszon. I skyddszonen kan dock vissa skötselåtgärder genomföras för att bl.a. tillskapa utsiktsmöjligheter mot sjön.

Delområde 1

Området består av en högre alsumpskog med inslag av björk i nordväst. Här finns riklig undervegetation i form av sly (salix, björk, al m.m). En viss påverkan av trädgårdskomposter och med det kulturväxter finns längs Stjärngatan. Ett eller möjligen flera diken löper genom området från marken norr om skogen. Alsumpskogen övergår i trädslagsblandad strandskog i sydväst. Utanför strandskogen växer ett tämligen brett vassbälte.

Skötsel: Strandpromenaden bör läggas, så långt möjligt, på fastmarken. Där promenaden går strax norr om planerad parkeringsplats kan spänger vara ett alternativ för att inte påverka hydrologin i området. Alsumpskogen och strandskogen lämnas orörd. Framtida plockhuggning av gran kan dock ske. Slyröjning kan utföras i områdets ytterkanter och längs promenadstråket.

Delområde 2

Området består av en äldre, tämligen hårt gallrad, enskiktad skog av tall, asp, björk med inslag av gran. Marken är frisk och delvis stenbunden. Odlingsrösen och stenmurar vittnar om tidigare brukande. Området har troligen fram till mitten av 1900-talet varit relativt öppet att döma av formen och strukturen på de tallar som växer här och har sannolikt utgjorts av betesmark. Området fungerar som skyddszon mot sumpskogen (område 5) och kantzonen mot sjön i sydost.

Skötsel: Ytterligare plockhuggning kan göras men då främst i av gran. Övriga trädarter sparas. "Farliga" träd kan avverkas med tanke på närheten till bostadsområdet. Slyröjning kan göras men några mindre träd sparas för att utgöra framtida trädskikt. Grova träd med en stam >30 cm diameter sparas alltid. Röjning kan också ske längs promenadstråket och G/C - vägen. Föreslagna skötselåtgärder skapar en gles skog som medger viss utsikt mot sjön från bostadsområdet.

Delområde 3

Ett skogsområde mellan åker och sumpskogen som utgör en övergångszon och skyddszon till den fuktiga marken. Här finns stenmurar som delvis ger en antydning om gränsen mellan tidigare brukningsmark och sumpskogen.

Skötsel: röjning och gallring som syftar till att skapa en gles skogsmiljö med hagmarkskaraktär och övergångszon mot åkermark och bebyggelse. Döda och döende träd sparas främst i kanten mot sumpskogen. Grova träd med en stam >30 cm diameter sparas alltid. Röjning kan ske längs promenadstråket.

Delområde 4

En ca 10m bred vägbank som löper från åkermarken ner till sjön. Slyvegetation på vägbanken som kantas av vuxna träd av björk och al.

Skötsel: hela vägbanken kan hållas öppen genom att slyröjas. Även kantträden mot sumpskogen kan tas bort för att skapa sikt över sjön från bostadsområdet och promenadstråket.

Delområde 5

Delområde 5 hyser de största naturvärdena i hela området. Här växer en alsumpskog med inslag av björk. En lägre, mycket tät underväxt av främst salix, finns i hela sumpskogen. Här finns en stor andel död och döende ved, främst i de klenare dimensionerna. Vattnet i sumpskogen kommer sannolikt till största delen från sjön (grundvatten) varför risken för uttorkning bedöms som ringa. Området fungerar troligen som viktig fågel- och insektslokal med tanke på dess placering i landskapet, den stora mängden död ved etc.

Skötsel: området lämnas orört med tanke på naturvärdena. Inväxande gran kan dock tas bort. En gallring/röjning av området skulle innebära att tillförseln av död ved stoppas och försämrade de biologiska förutsättningarna, är tekniskt besvärlig p.g.a. de svaga markförhållandena och skulle generera närapå årliga skötselåtgärder.

Medverkande tjänsteman

Skötselplanen är upprättad av Torbjörn Johansson, Sandvikens kommun, sakkunnig i naturvårdsfrågor och ansvarig för kommunens skogsinnehav.

Stadsarkitektavdelningen

Torbjörn Johansson
Skogsmästare